

Jana ŘÍHOVÁ, *Sňatek Adama II. z Hradce a Kateřiny z Montfortu*, České Budějovice 2016 (= bakalářská práce, Historický ústav, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích), 80 s.

Posudek oponenta bakalářské práce

Přestože česká historiografie věnuje dějinám posledních pánů z Hradce pozornost již bezmála celé století, jejich rodinný archiv či archivy jejich velkostatků obsahují písemnosti, jejichž objevení či „jiné čtení“ může obohatit stav poznání o české a moravské šlechtě na počátku novověku. To je i příklad sňatku předposledního pána zlaté pětিলisté růže a budoucího českého nejvyššího kancléře Adama II. a štýrské šlechtičny Kateřiny z Montfortu, který dosavadní zpracování posledních generací rodu sice registrovala, detailní pozornost mu však zatím nevěnovala. Jana Říhová se ho ve své bakalářské práci snažila představit jako raně novověkou festivitu včetně jejích rozmanitých projevů a významů. Spolu s tím se jeho poznáním pokusila přispět k výzkumu nadnárodních sňatkových aliancí předbělohorské nobility českých zemí (s. 7).

Práce je přehledně členěna do čtyř kapitol. V úvodním pojednání dokázala autorka historickou produkci věnovanou posledním pánům z Hradce zdařile zasadit do kontextu vývoje bádání o raně novověké šlechtě, které sledovala v dlouhé časové epoše od soudobých oslavných a genealogických pojednání až po rozmanité přístupy uplatňované dnešní historiografií. Oprávněně se přitom pozastavila u zcela protichůdných hodnocení Kateřiny z Montfortu v dílech Jana Muka, Františka Kavky či Karla Stloukala (s. 11), jejichž soudy mnohem více než poznání Kateřininy osobnosti na základě dochovaných pramenů odrážely lokální ukotvení či nacionální cítění jmenovaných autorů. Spolu s tím studentka formulovala badatelské otázky, které prozrazují její rozhled po možných přístupech k interpretaci sňatkových aliancí předbělohorské vyšší šlechty, v nichž se promítala nejen potřeba biologického pokračování rodu, ale rovněž majetkové poměry a prestiž zúčastněných rodů či budování a posilování sociálních vazeb, k nimž v konfesně se radikalizujících poměrech poslední třetiny 16. a počátku 17. století přibývala rovněž otázka náboženské vyhraněnosti sňatku.

Zmíněné přístupy Jana Říhová uplatnila v následující kapitole, v níž čtenáři představila šest možných důvodů, které mohly stát za sňatkem dvou mladých aristokratů. Postupně se věnovala emocionalitě, plodnosti, majetku, urozenosti, politickým důvodům a nakonec došlo i na víru. V každé části studentka nejprve na základě literatury i vydaných pramenů ze

zkoumaného období důkladně popsala konkrétní možný důvod, aby následně touto optikou nahlédla zkoumaný manželský svazek. Největší pozornost oprávněně věnovala politickým okolnostem sňatku, který byl pečlivě naplánován Karlem Štýrským a jehož prostřednictvím se poslední pání z Hradce dostali do úzkých příbuzenských vztahů s tamní nobilitou. Přestože sňatek byl zcela jistě připraven v okruhu Karla Štýrského, autorčino pozdější tvrzení o „zcela pasivní“ roli Adama II. se mi nicméně zdá příliš vyhocené (s. 38). V souvislosti s úlohou zkoumaného sňatku při utváření nadnárodních sňatkových aliancí mohla studentka věnovat více pozornosti dalším sňatkům, jejichž prostřednictvím šlechtické rody z obou korunních zemí navazovaly příbuzenské vztahy se zahraniční nobilitou, ať již v jejich pozadí stála vládnoucí dynastie nebo nikoliv.

Ve třetí kapitole sl. Říhová svatbu Adama II. z Hradce a Kateřiny z Montfortu interpretovala jako přechodový rituál a současně jako festivitu. Věnovala proto pozornost námluvám, výprosu a zasnubám, které se odehrály ve Štýrském Hradci roku 1571 stejně jako samotnému svatebnímu veselí, k němuž došlo ve štýrské metropoli o tři roky později, a také slavnostnímu přínosu nevěsty na rodové sídlo pánů z Hradce v září 1574. Využila přitom české prameny, což je bezpochyby u tohoto typu kvalifikační práce zcela dostačující. Přesto jsem očekával, že v souvislosti s výkladem o nákladech na dary a cesty do Štýrského Hradce stejně jako za hostinu pořádanou na jindřichohradeckém zámku využije studentka rovněž účty jindřichohradeckého velkostatku a nespokojí se s informacemi, které z nich čerpal František Teplý (s. 40, 47).

Poslední kapitolu věnovala Jana Říhová interpretaci sborníku latinských oslavných básní, vydanému roku 1574 v Praze knihtiskařem Jiřím z Dačic, který dosud unikal pozornosti historiků. Studentka se zabývala autory, kteří do něho přispěli, a pokusila se interpretovat jejich básně. Zatímco verše Tomáše Mitisy z Limuz a Pavla Lucína, kteří disponovali (zejména v Lucínově případě velmi bohatými) vazbami k pánům z Hradce, oslavovaly manželský pár i starobylost a vznešenost pánů z Hradce, již dříve publikované básně Jana Mathesia byly do sborníku zařazeny patrně s ohledem na své obecnější zaměření jako naučení pro novomanžele. Studentku přitom oprávněně upoutala luterská konfese autora básní, jejichž zařazení do sborníku může – zejména s ohledem na budoucí protireformační působení manželského páru – vzbuzovat řadu otázek. Jejich zodpovídání by se ale nemělo dít z pozice autora, který ví o tom, co následovalo několik desetiletí po uzavření sňatku (opatrně zejména na s. 67). Rád bych také upozornil, že v Mitisových i Lucínových básních hojně využívané latinské označení „Nova domus“ odpovídá původnímu latinskému (a rovněž německému) názvu Jindřichova Hradce a nikoli hradeckého dominia (s. 66).

Závěrečné kladení otázek, kterými by se mohl ubírat výzkum osudů Kateřiny z Montfortu za jejího více než půl století trvajícího českého působení vymezeného přínosem v roce 1574 a její smrtí roku 1631, dokládá, že autorka by se této poněkud pozapomenuté postavě chtěla věnovat i v budoucnu, což lze jenom přivítat.

Předkládaná bakalářská práce se vyznačuje jasným tematickým vymezením, dobře promyšlenou vnitřní strukturou a rovněž velmi kultivovaným jazykem, který se příjemně čte a jehož kvality vynikají zejména ve srovnání s některými písemnými projevy současných studentů. Bakalářskou práci proto rád doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit stupněm **výborně**.

Doc. PhDr. Josef Hrdlička, Ph.D.

Jindřichův Hradec, 1. červen 2016